

SEJT, SZÖVET, SZERV

BIOLÓGIAI ÖSSZEFOGLALÓ KURZUS
6. HÉT

Kun Lídia

Semmelweis Egyetem, Genetika, Sejt és Immunbiológiai Intézet

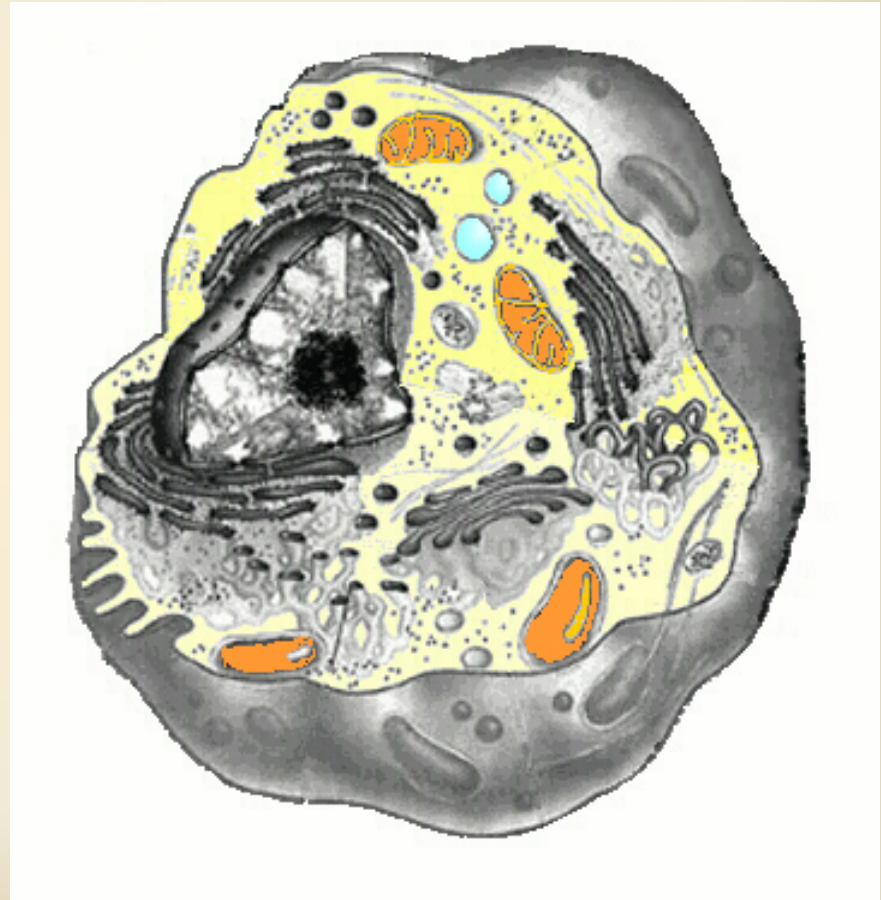
Egy eukarióta sejt általában

Kompartmentalizáció

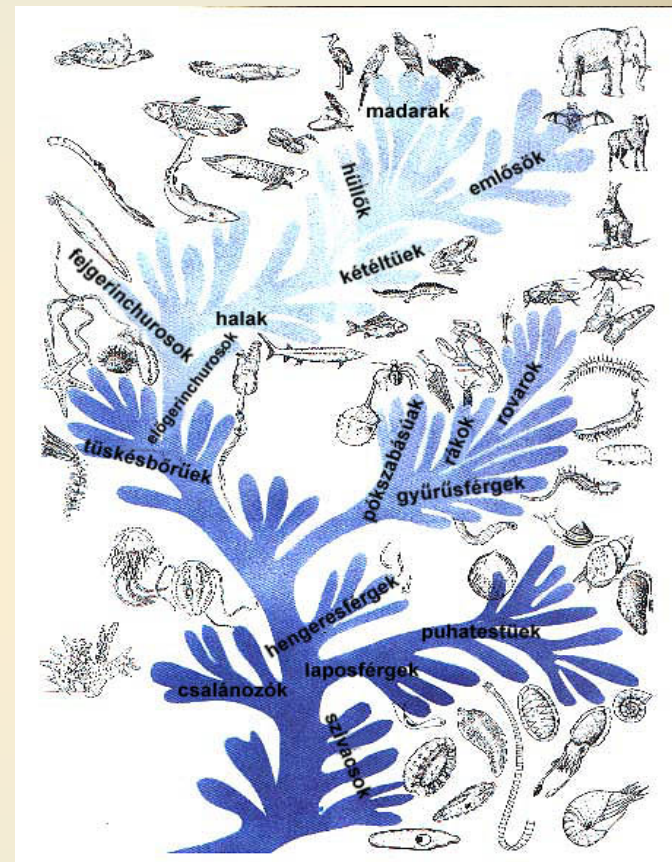
= különböző sejtfolymatok
elkülönült organelumokban
zajlanak

Sejtorganelumok

=sejten belüli
membránrendszerek

Az eukarióta sejtek sokfélesége

Egyedül vagy együtt?

Primitív sejt:

Sokféle sejtfunkcióra való készség,
DE kis hatékonysággal

Specializálódott sejtek:

Együtt (szervezetten) nagyobb hatékonysággal látják el ugyanazon funkciókat

Differenciálódás:

Differenciálódási faktorok

Génexpressziós specializálódás

Funkciós/Morfológiai specializálódás

Példa a sejtszintű differenciálódásra: izomdifferenciálódás

Differenciált sejtek speciális funkcióifunkciói

Speciális funkció	Speciális sejt
Mozgás	Izom sejtek
Ingerületvezetés	Ideg sejtek
Enzim szintézis, szekréció	Hasnyálmirigy sejtek
Nyák szintézis és szekréció	Kehelysejtek
Szteroid szintézis és szekréció	Mellékvesekéreg sejtjei
Ion transzport	Nefronok sejtjei
Sejten belüli emésztés	Makrofágok
Fizikai és kémiai ingerek felfogása	Érzékrendszer receptor sejtjei
Metabolit transzport	Felszívó-hám sejtjei

Differenciált sejtek speciális sejtvázas elemei

Intermedier filamentum	Sejt típus	Példák
Cytokeratin	Hám	Elszarusodó és nem elszarusodó hámok
Vimentin	Mezenchimális	Fibroblaszt, porcsejt, makrofág, endothél, sima izom
Desmin	Izom	Harántcsíkolt és sima-izom
GFAP	Glia	Astrocita
Neurofilamin	Ideg	Neuronok

Differenciált sejtek

Differenciált szövetek

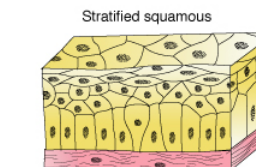
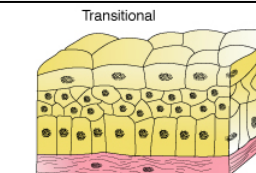
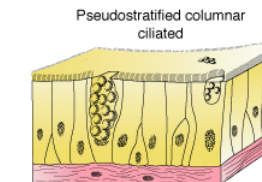
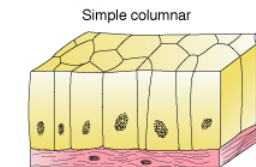
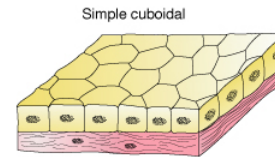
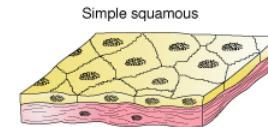
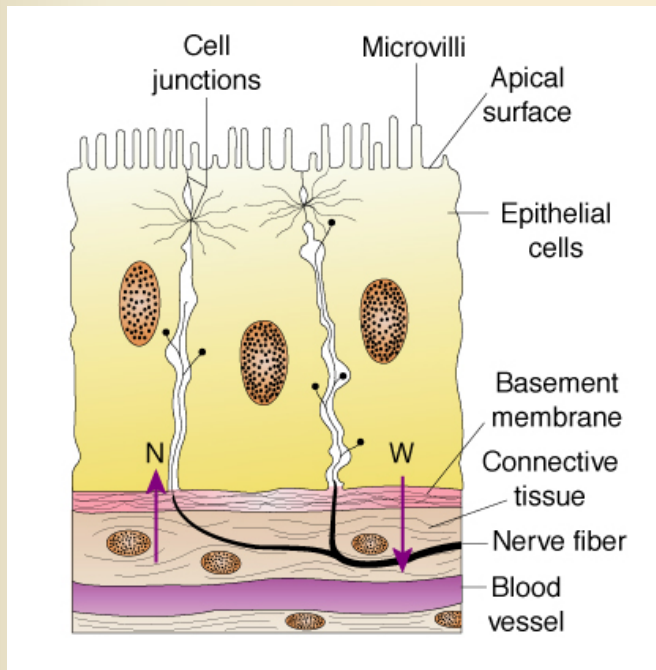

Szervek

Hámszövetek

Fedőhámok

A hámsejtek jellegzetes elhelyezkedése (Barrier funkció)

Egyrétegű

-lap

-köb

-henger

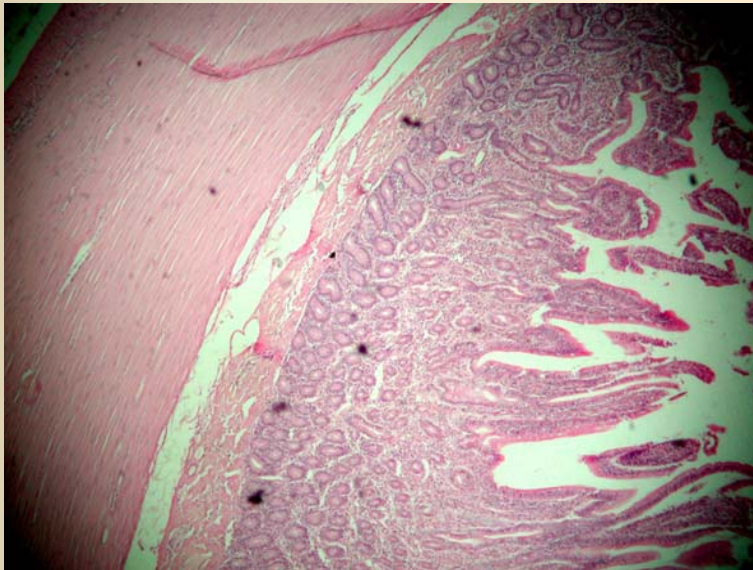
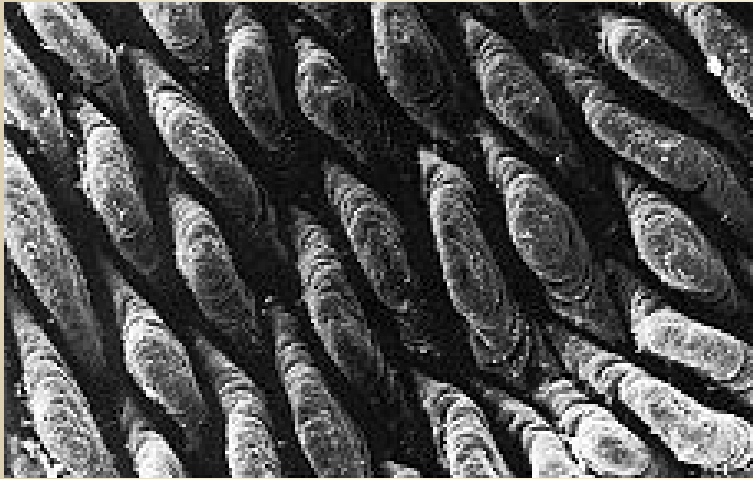
Többrétegű

-el nem

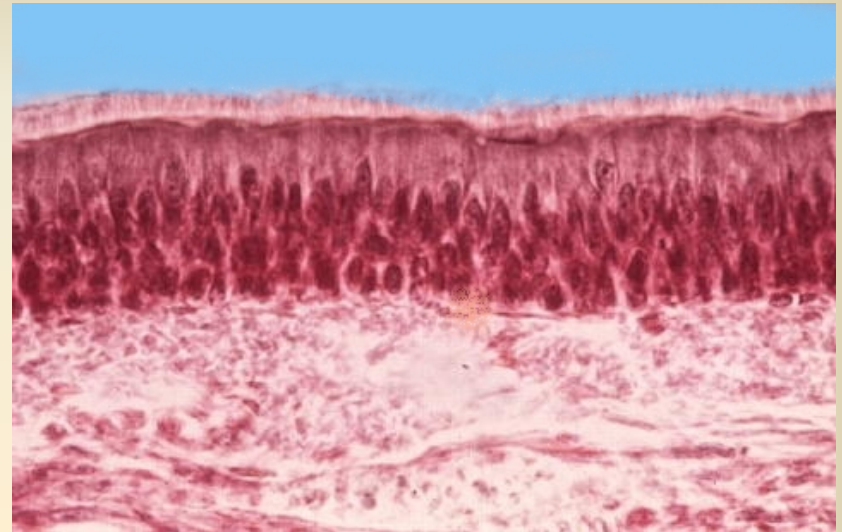
szarusodó

-elszarusodó

Felület növelés: mikrobolyhok és bélbolyhok

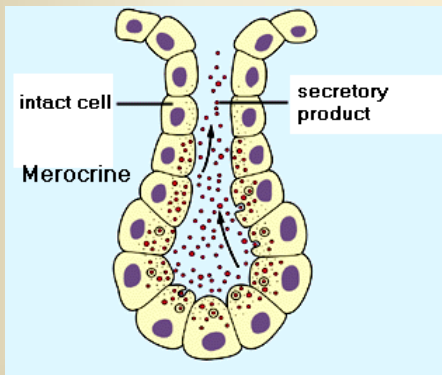
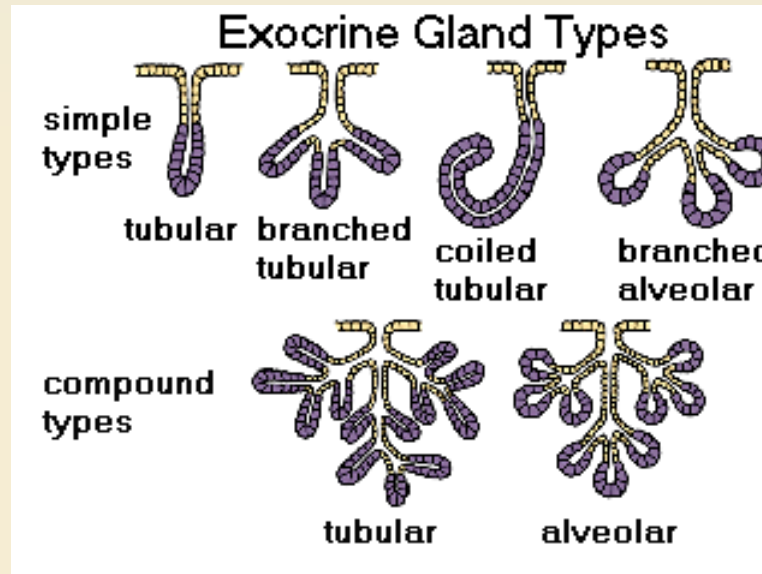
Tisztítás: csilló mozgás a bronchusokban

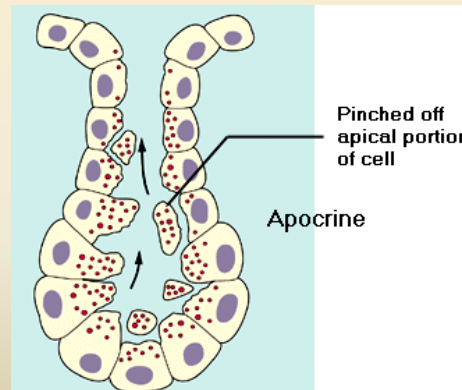
Védelem: a bőr szarurétege

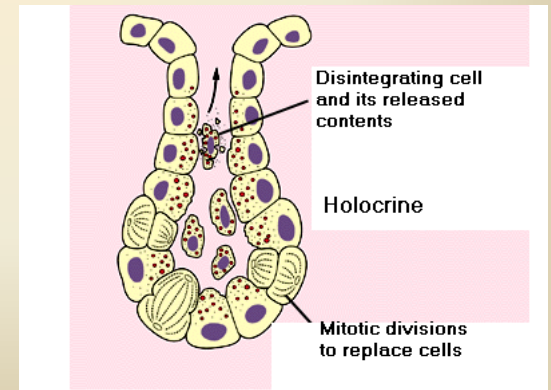
Mirigyhám

Pld. hasnyálmirigy

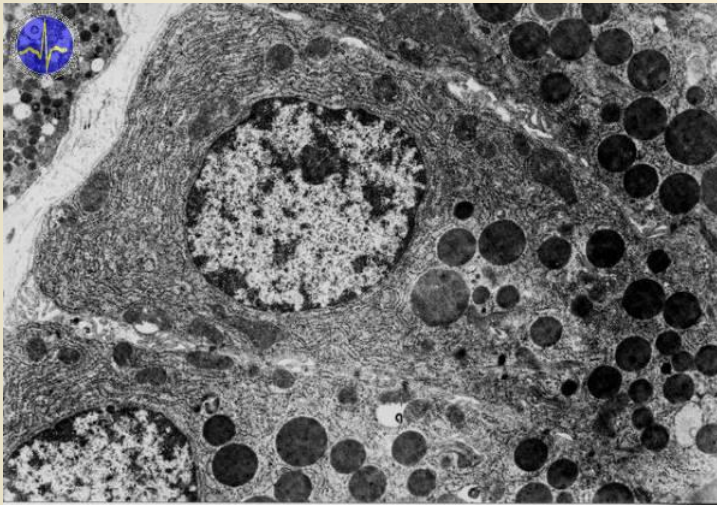

tejmirigy

faggyúmirigy

Szekréciós granulumok: zimogén szemcsék vagy mukózus szemcsék

Hasnyálmirigy

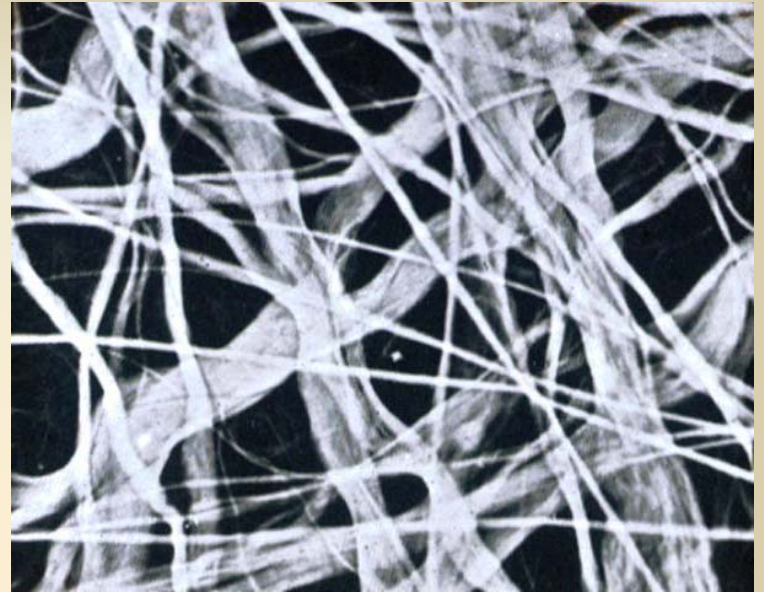

Kehelysejt

Kötő szövetek

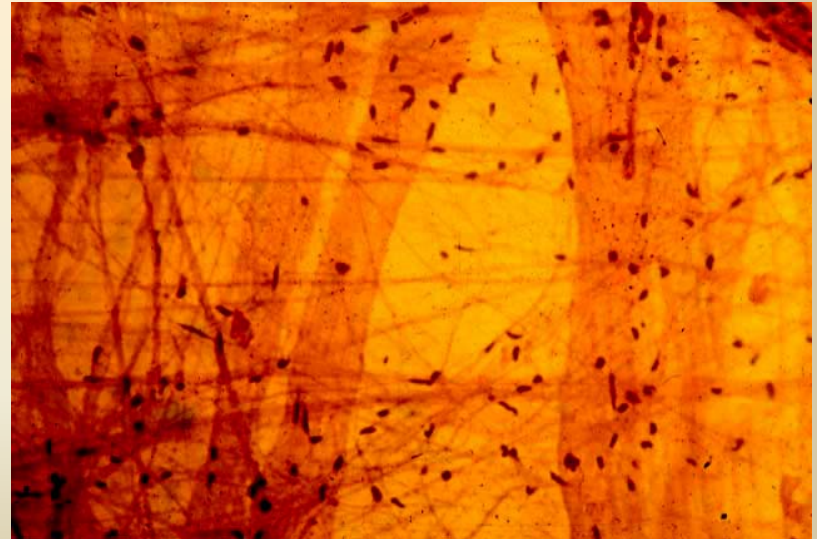
Extracelluláris anyag

- glikoproteinek és proteoglikánok
- filamentáris elemek
 - kollagén
 - elasztin
 - retikuláris rostok

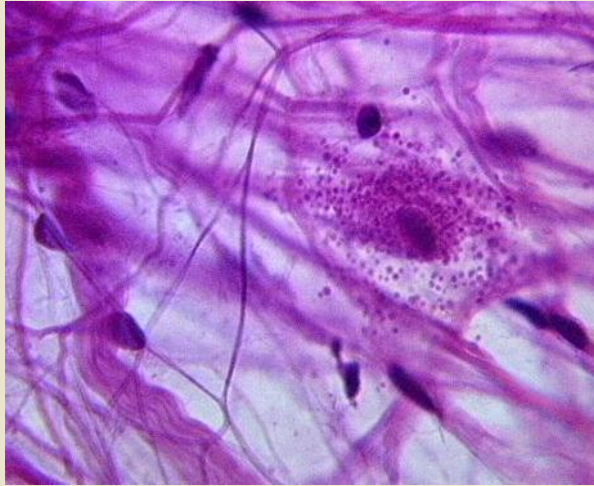

Mesenchchimális sejtek

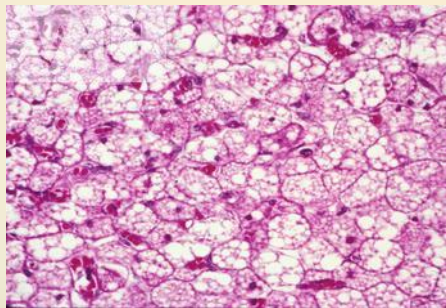
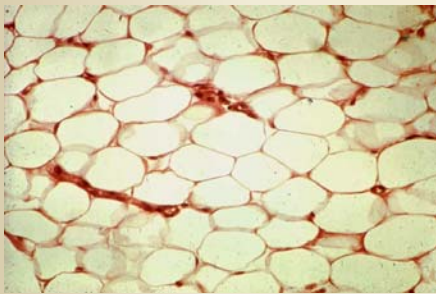
- Fibroblasztok, retikulumsejtek
- Chondroblasztok
- Oszteoblasztok
- Zsírsejtek
- Hemopetikus sejtek

Laza-rostos kötőszövetek

Retikulum-rostos kötőszövet

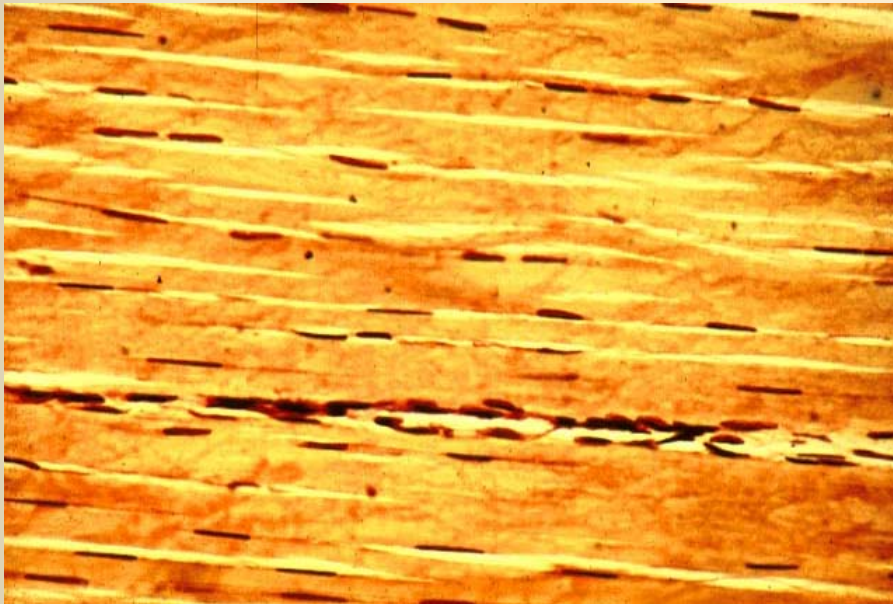
Zsírszövet

Fehér

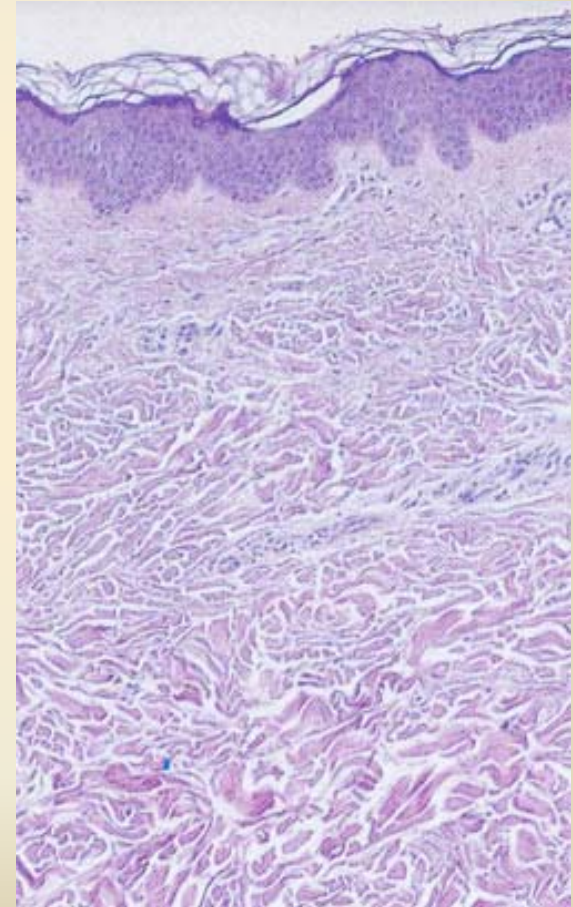
Barna

Tömött-rostos kötőszövetek

Rendezett rostok: inak

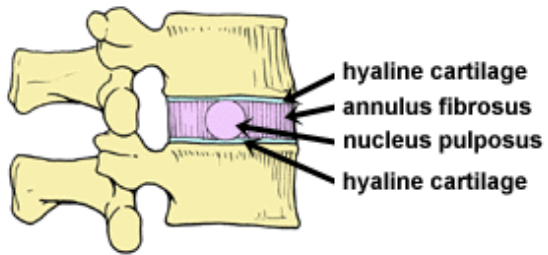

Rendezetlen rostok: dermis

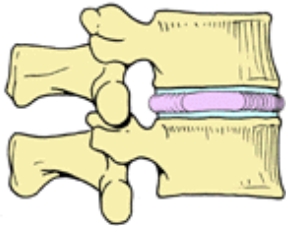

Porcszövet

Normal Intervertebral disc

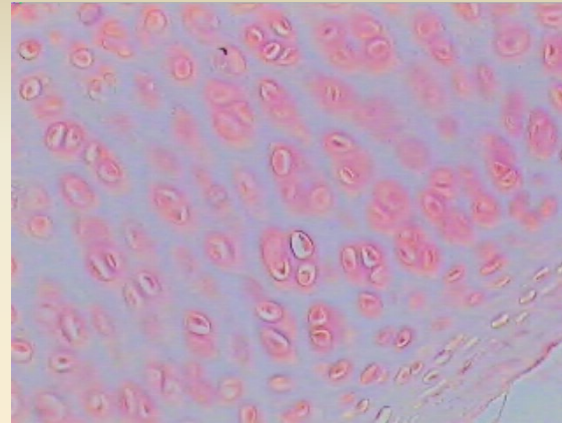

Compressed Intervertebral disc

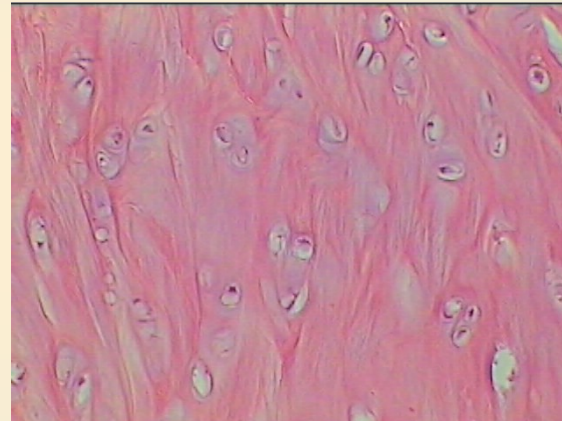

© RODENTS ANONYMOUS

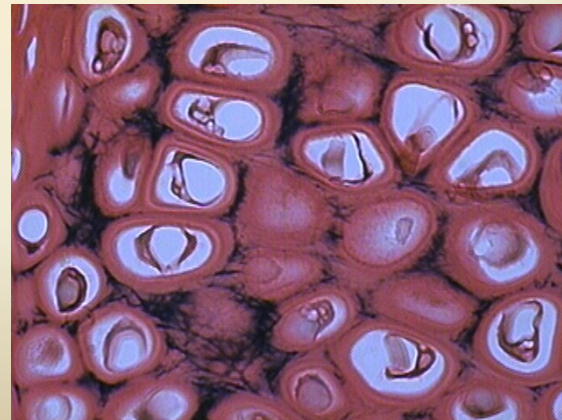
-Hyalin porc

-Rostos porc

-Rugalmas porc

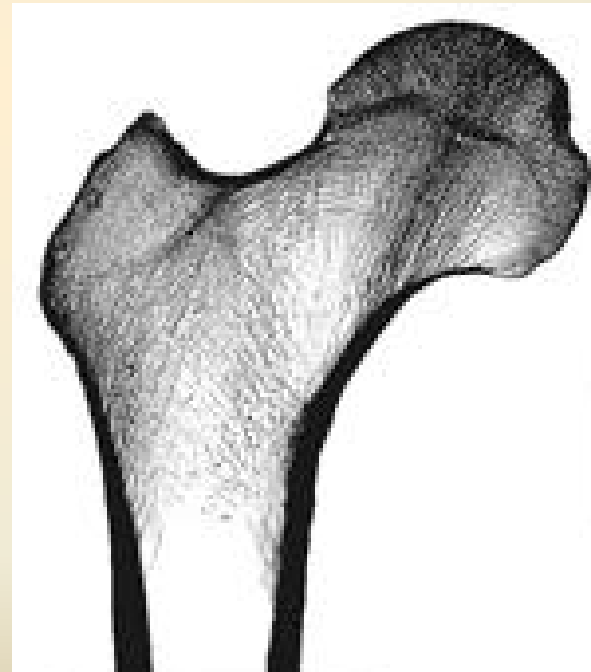
Csont szövet

Egy oszteon képe

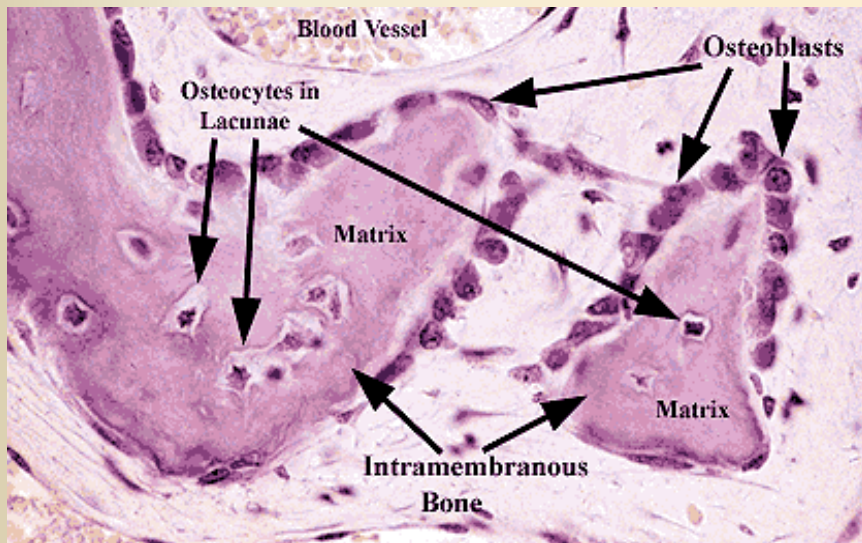

Trabekulák

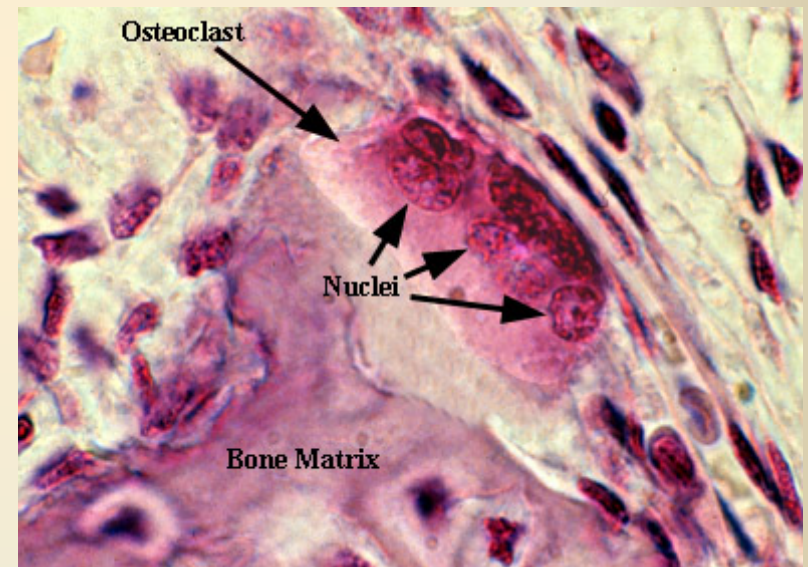

A terhelésnek megfelelő orientációjú trabekuláris szerkezet

A csontszövet „nagyon aktív”

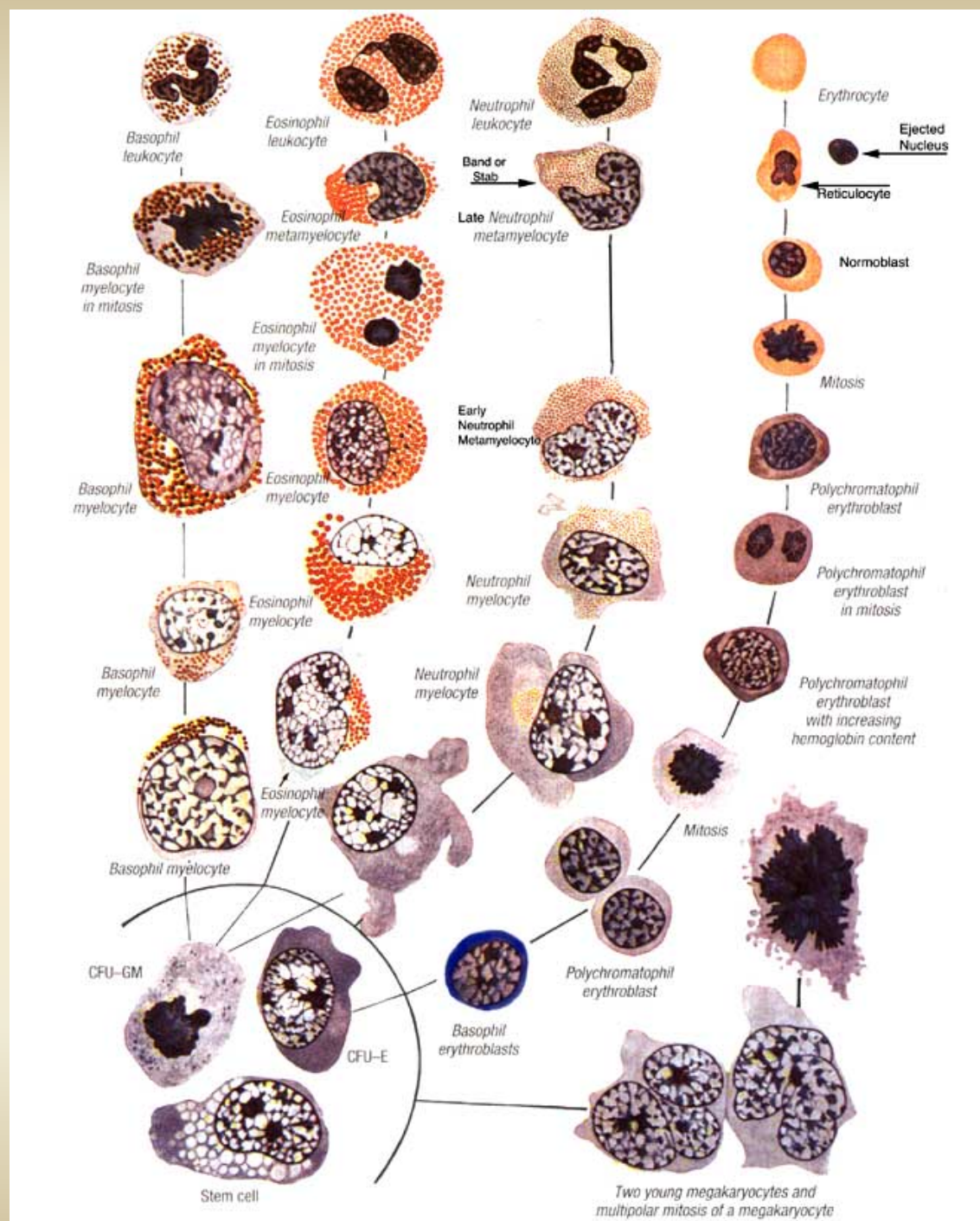

Felépítés:
oszteoblaszt→oszteocita

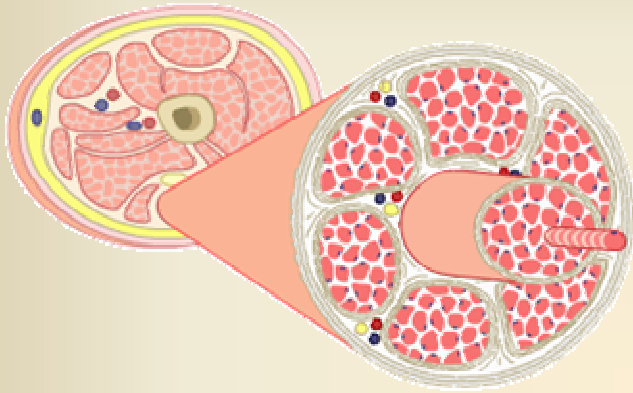
Átépítés
oszteoklaszt

Hemopoetikus sejtek → Vér

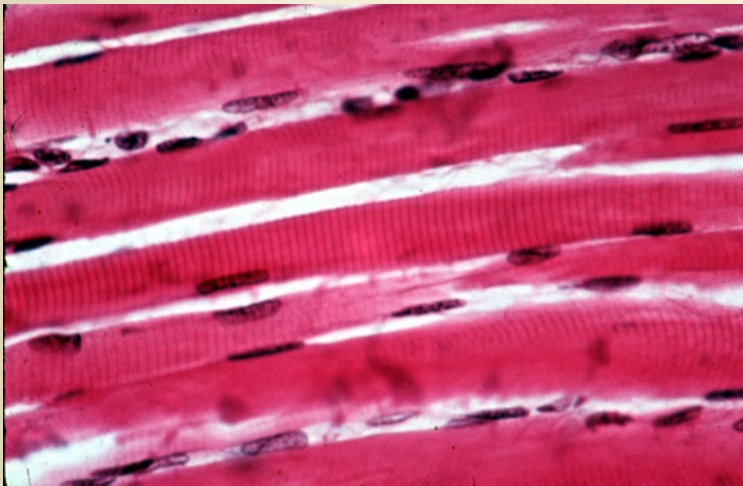

Izomszövetek

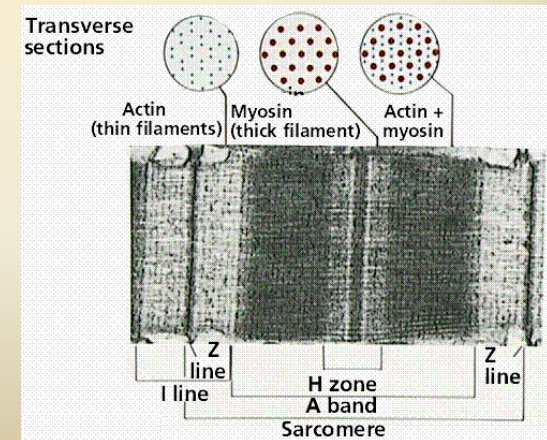
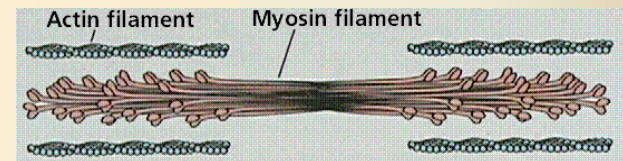
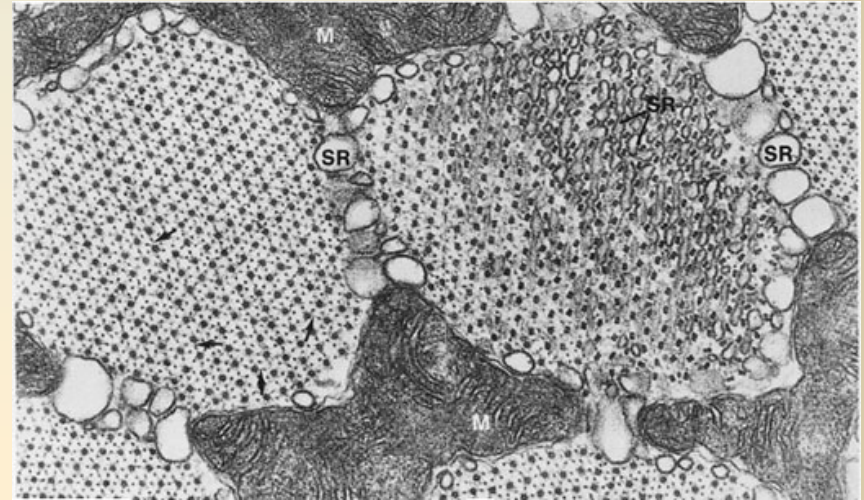
Harántcsíktolt izom

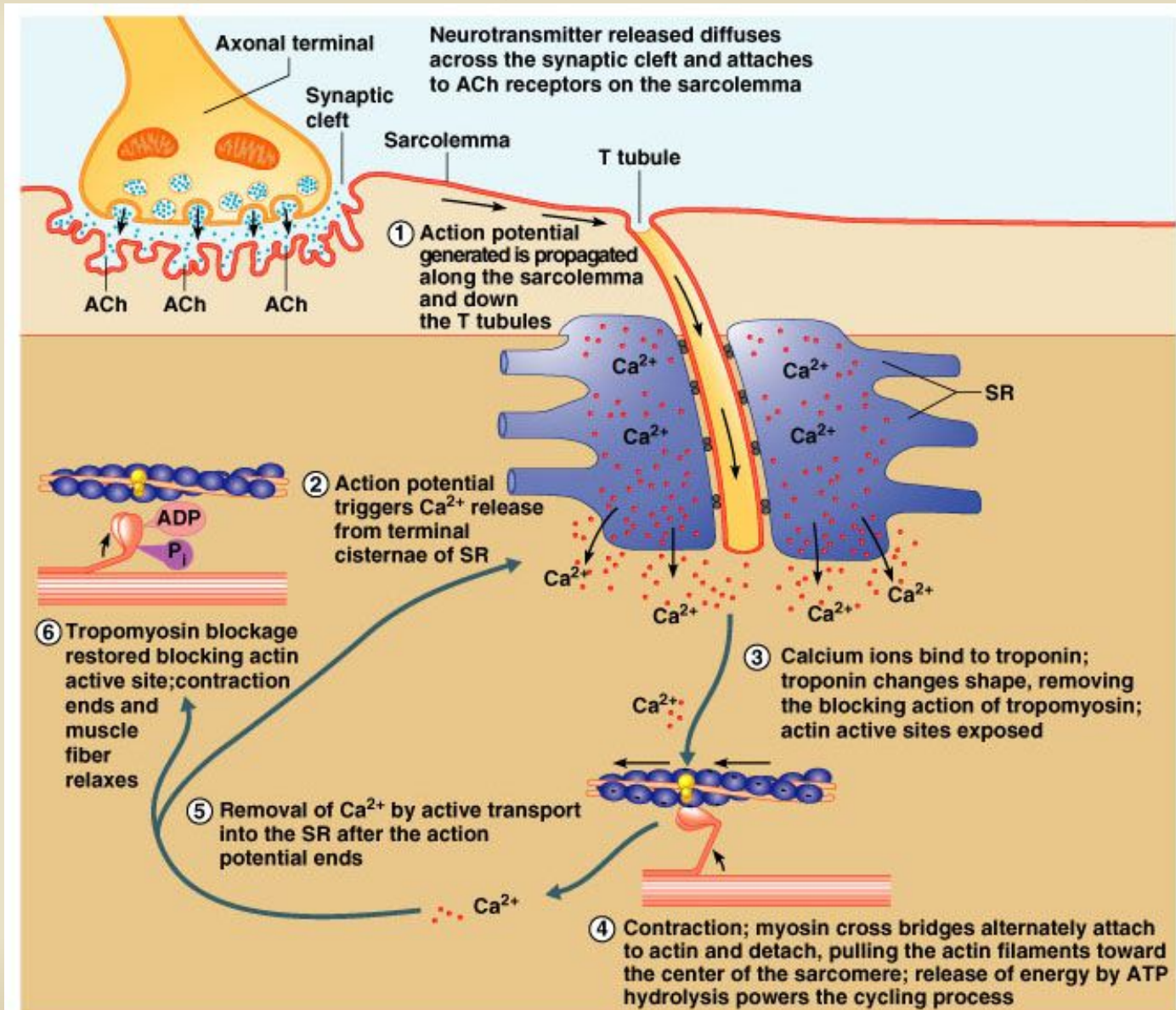
Mioblasztok fúziója → izomrost

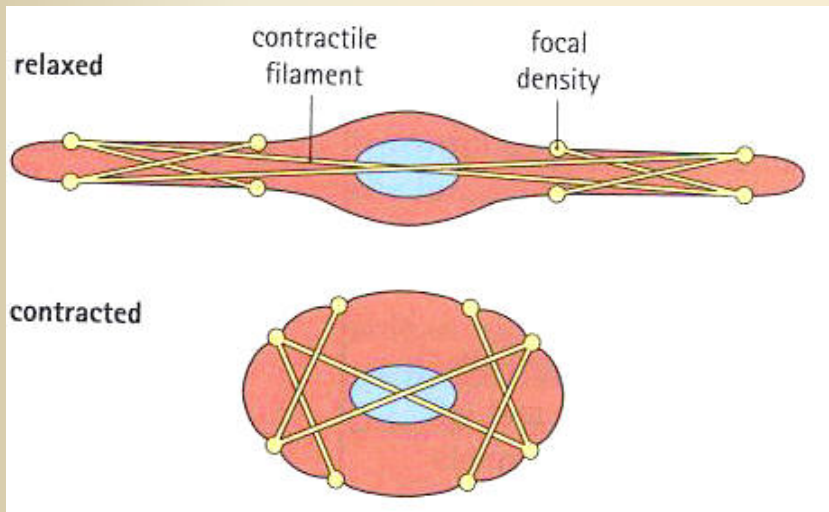
A **myostatin** határozza meg a keletkező rostok számát

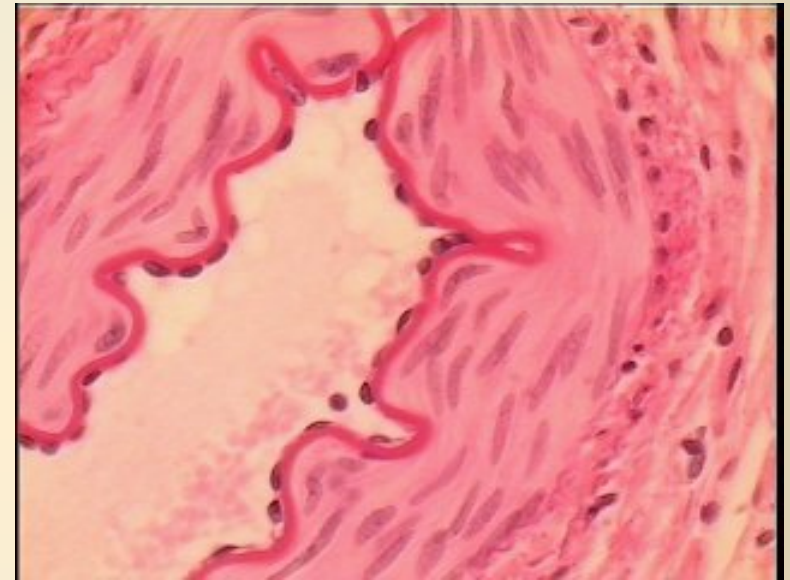
Akaratlagos mozgás: motoros véglemez

Sima izom

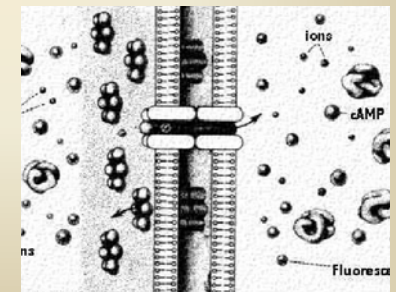

A kontraktilis filamentumok
hálozas elhelyezkedése

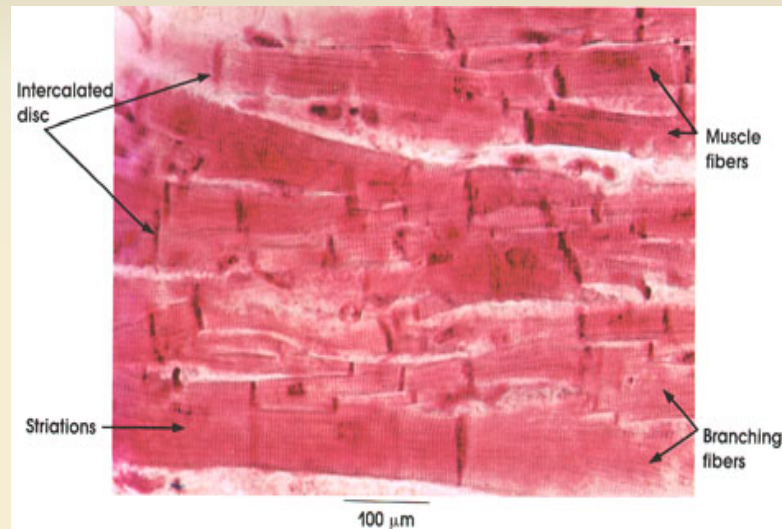
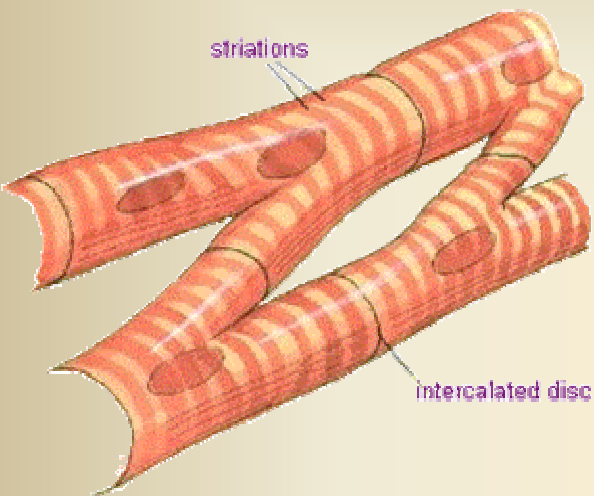

Simaizom réteg→
a sejtek **összerendezett**
működése :

- fokális adhéziós plakkok
- rés kapcsolatok (gap-junction)

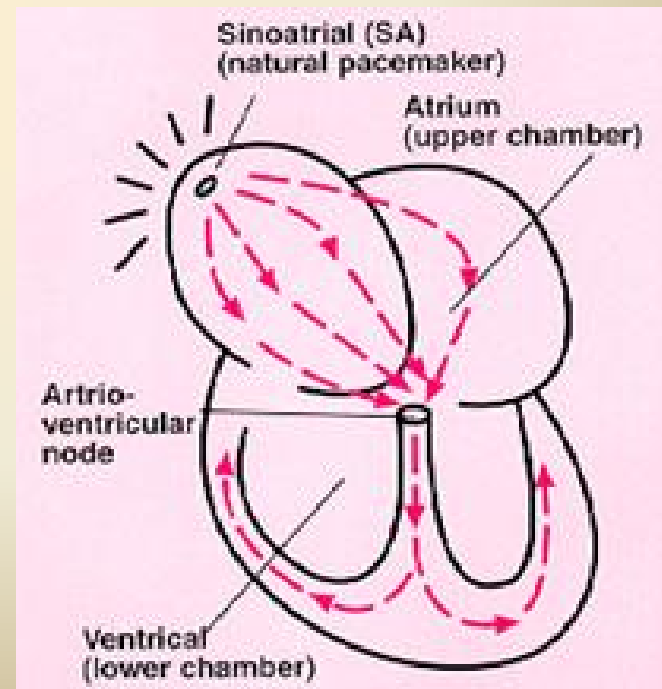
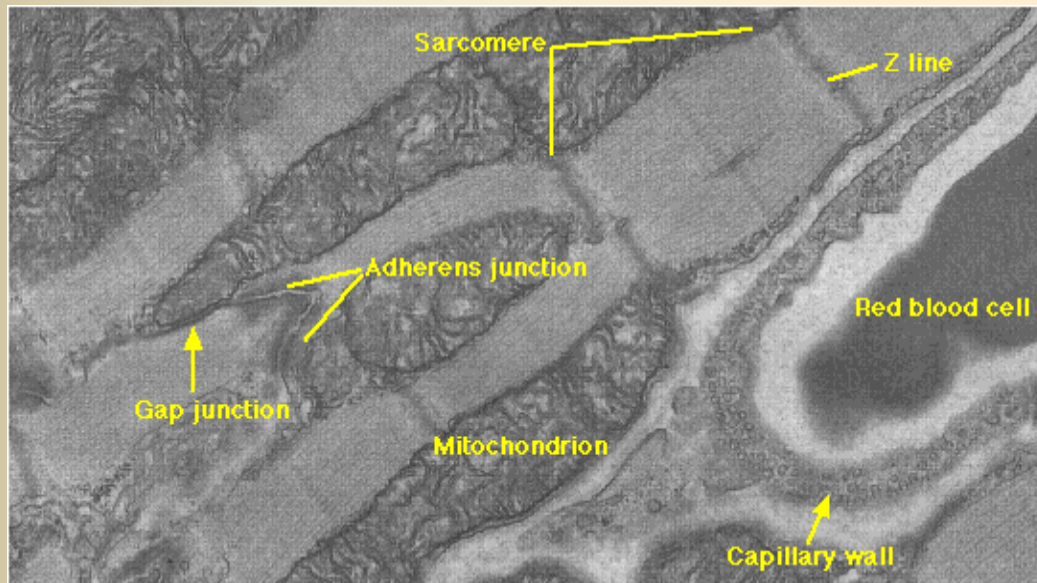

Szív izom

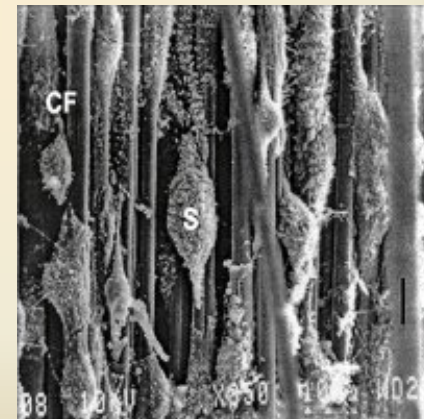
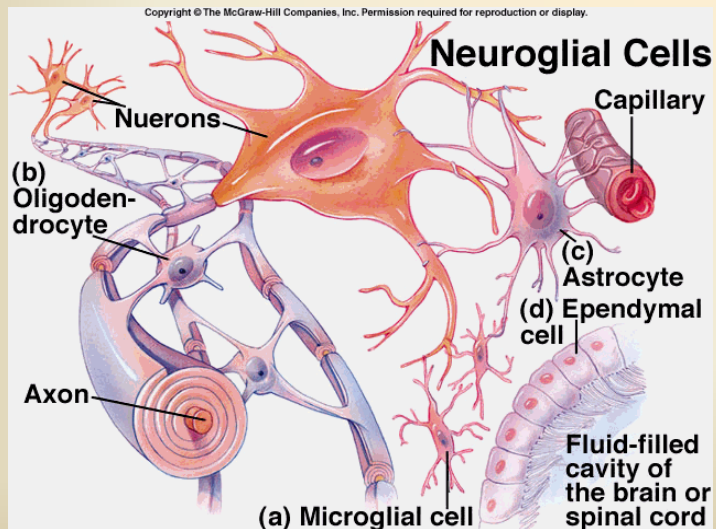
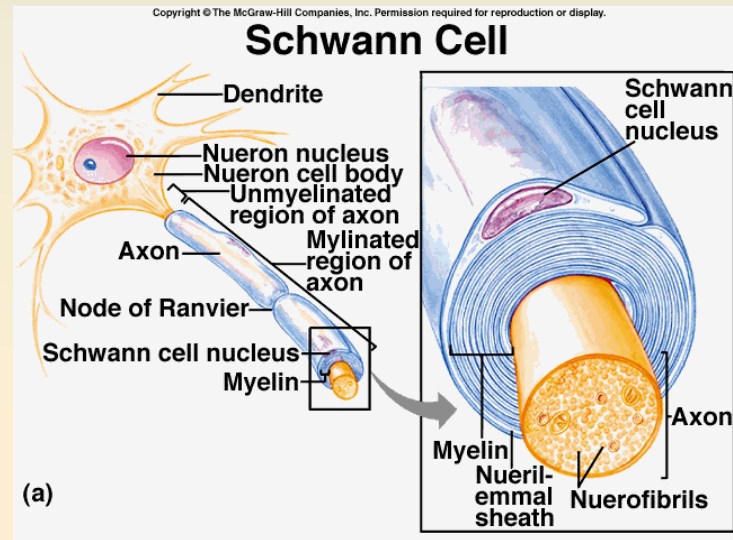
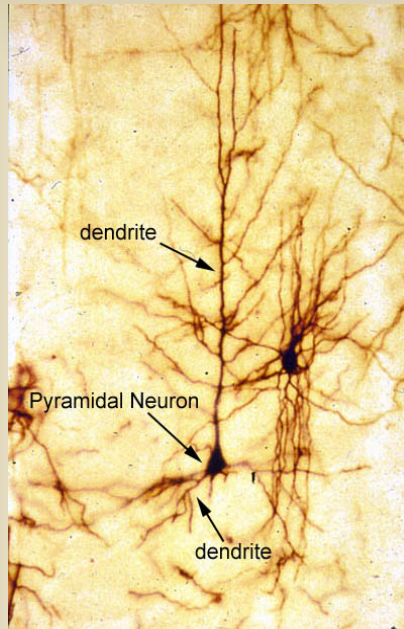
Interkaláris
korongok:

- pontos kapcsolat
- a sejtek között
- az ingerület
átadás helye

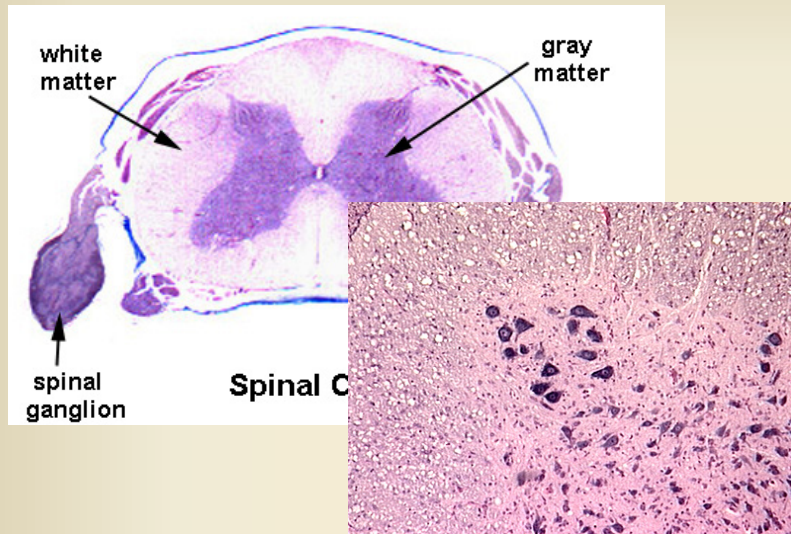

Idegszövet

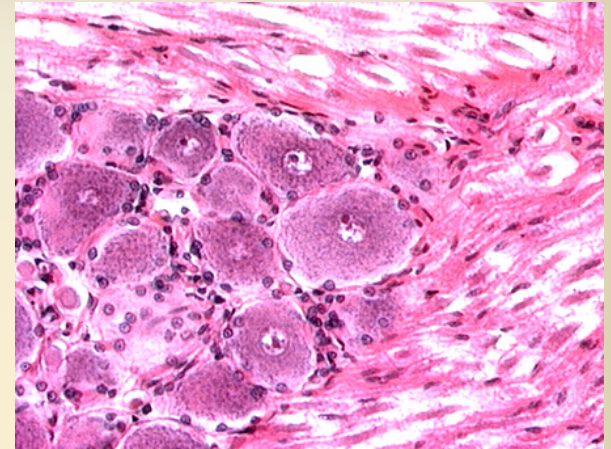
Neuronok és támsejtjeik

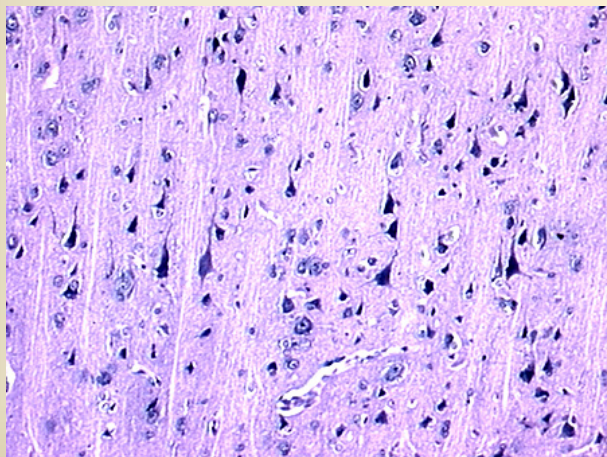
A gerincvelő felépítése

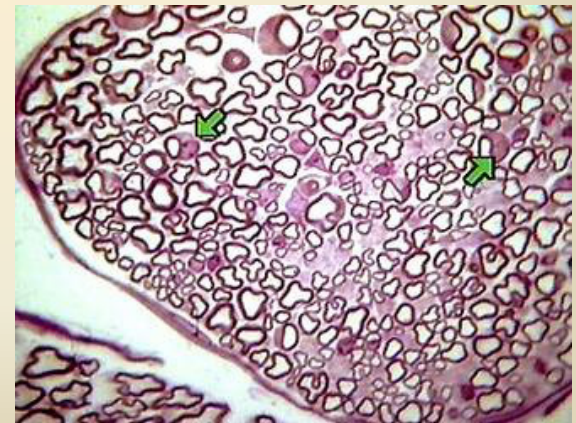
Egy perifériás ganglion

Az agykéreg szerkezete

Egy perifériás ideg

Miben térhetnek el a sejtek egymástól?

- fehérje expresszió
- makromolekulák összerendezése
- sejtorganellumok mennyisége, specializációja
- élettípus